



Meddelande om Arbetsgruppen för Medelhavet

2013/14:FPM34

Justitiedepartementet

2013-12-19

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 869

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om arbetet i arbetsgruppen för Medelhavsområdet

Sammanfattning

Arbetsgruppen för Medelhavsområdet tillkom som en följd av de tragiska olyckorna i Medelhavet i oktober 2013 och hade i uppdrag att diskutera åtgärder för att förhindra förlust av människoliv till havs. I meddelandet redogörs för arbetet i gruppen och en rad åtgärder presenteras, bl.a. stärkt samarbete med ursprungs- och transitländer, förnyat fokus på vidarebosättning och regionala skyddsinsatser, bekämpning av människohandel, människosmuggling och organiserad brottslighet, förstärkt gränsövervakning och genomförande av EUROSUR samt stöd till de medlemsstater vars migrations- och asylsystem är utsatta för hårt tryck.

Regeringen välkomnar arbetsgruppens arbete och anser att mer kan göras inom ramen för nuvarande regelverk och instrument.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Efter de tragiska olyckorna utanför Lampedusa och Malta i oktober 2013 enades EU på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7-8 oktober 2013 om att de tragiska händelserna var en EU-angelägenhet som krävde gemensamma ansträngningar. Efter rådsmötet sammankallade kommissionen medlemsstaterna till en särskild arbetsgrupp för att diskutera åtgärder.

Vid Europeiska rådet den 24-25 oktober 2013 efterfrågades åtgärder för att förhindra förlust av människoliv till havs. Europeiska rådet efterfrågade även åtgärder för att bekämpa människohandel och människosmuggling samt en förstärkning av Frontex verksamhet i Medelhavet och längs de sydöstra landgränserna. Europeiska rådet manade även till stärkt samarbete med ursprungs- och transitländer, bland annat genom lämpligt utvecklingsstöd från EU och en effektiv politik för återvändande. Europeiska rådet uppmanade arbetsgruppen för Medelhavet att ange prioriterade åtgärder på kort sikt. Åtterapportering skulle ske vid Europeiska rådets möte i december 2013. Kommissionen antog den 4 december 2013 ett meddelande som redogör för arbetsgruppens arbete.

1.2 Förslagets innehåll

1) Åtgärder i samarbete med tredje land

Samarbetet med ursprungs- och transitländer på migrations- och utvecklingsområdet, bland annat för att stärka deras förmåga att hantera blandade migrationsströmmar över Medelhavet och dess bakomliggande orsaker, är viktigt. Den övergripande strategin för migration och rörlighet (GAMM) utgör ramverket som säkerställer en heltäckande ansats för dialog och samarbete på migrationsområdet med alla tredjeländer. Politiska drivkrafter behövs för att öka GAMM:s effektivitet och genomslag och för att säkerställa framsteg i dialoger om migration, rörlighet och säkerhet och förhandlingar om partnerskap för rörlighet. Det är viktigt att framtida åtgärder fortsätter att fokusera på EU:s grannländer, strategiska partners samt ursprungs- och eller transitländer av särskilt intresse. Nyligen etablerade partnerskap för rörlighet med Marocko och Tunisien måste genomföras. Förhandling om etablerande av partnerskap med Jordanien bör starta omgående. Härtill bör ingående av nya dialoger och samarbeten prioriteras med länder som Egypten, Libyen, Algeriet och Libanon.

2) Regionalt skydd, vidarebosättning och förstärkning av lagliga vägar till Europa

EU ska fortsätta arbetet med regionala skyddsprogram. Vidarebosättning är ett viktigt verktyg för att personer i behov av skydd på ett säkert sätt ska kunna ta sig till EU:s medlemsstater. En ökad vidarebosättning bör uppmuntras. Andra legala möjligheter för personer som är i behov av skydd skulle kunna vara humanitära viseringar och gemensam handläggning av asylansökningar utanför EU:s externa gräns. Kommissionen kommer undersöka dessa möjligheter närmare

inom ramen för fastställande av nya strategiska riktlinjer för RIF-området i juni 2014. EU ska även fortsätta undersöka ytterligare möjligheter att underlätta för migranter att ta sig till Europa i syfte för arbete och studier etc.

2013/14:FPM34

3) *Kampen mot människohandel, människosmuggling och organiserad brottslighet*

Inom ramen för EU:s policycykel mot grov och organiserad brottslighet har medlemsstaterna enats om att ett fokusområde ska vara just "illegal invandring inklusive människosmuggling och människohandel". Europol föreslås få en samordnande roll i att stärka det pågående arbetet inom detta fokusområde. Frontex och Europol uppmanas att sluta ett avtal om informationsutbyte sinsemellan. Även samarbetet med tredje land betonas.

4) *Förstärkt gränsövervakning som bidrar till en bättre situationsbild till havs och till att skydda och rädda migranternas liv på Medelhavet*

En eventuell ökning av Frontex resurser för 2014 föreslås utredas närmare baserat på det koncept som Frontex presenterat för arbetsgruppen. Medlemsstaterna uppmanas att bistå med mer utrustning och personal till dessa operationer. Gränsövervakningssystemet EUROSUR kommer att vara genomfört i Medelhavsländerna från och med december 2013. Vidare betonas vikten av att medlemsstaterna bidrar med information till EUROSUR för att förbättra den gemensamma lägesbilden och för att förbättra reaktionsförmågan.

5) *Stöd till och solidaritet med medlemsstater som är utsatta för ett hårt migrationstryck*

Samtliga medlemsstater måste införliva och genomföra det gemensamma asylregelverket. Medlemsstaterna har ansvar att investera och bygga upp kapacitet för att säkerställa flexibla och effektiva system för asyl, migration och mottagning i enlighet med EU:s regelverk. Detta omfattar även att bygga upp kapacitet för att hantera ett plötsligt och ökat tryck. Samtidigt spelar intern EU-solidaritet en viktig roll för att stötta de medlemsstater som är under särskilt migrationstryck. Det är därför viktigt att medlemsstaterna genomför de åtgärder som beskrivs i rådsslutsatserna från mars 2012 och som ska fungera som ett gemensamt ramverk för verklig och praktisk solidaritet för medlemsstater som är under starkt migrationstryck. Exempel på åtgärder som föreslås är praktiskt stöd från Frontex och EASO, bättre beredskapsplanering och

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet får inga konsekvenser för nuvarande svenska regler. I meddelandet behandlas delar som redan täcks av tidigare beslut och nämner även vissa framtida förslag. Om det vid ett senare tillfälle presenteras konkreta förslag, får de närmare rättsliga konsekvenserna av dessa och deras överensstämmelse med det gällande regelverket analyseras.

1.4 Budgetära konsekvenser/Konsekvensanalys

Meddelandet påverkar inte stats- eller EU-budgeten. Kommissionen anger i meddelandet att vid uppföljning av meddelandet kommer hänsyn att tas till rådande budgetrestriktioner.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar arbetsgruppens arbete. Regeringen anser att mer kan göras inom ramen för nuvarande regelverk och instrument. Behovsanalyser och resursfördelning ska samordnas av Frontex inom ordinarie mekanismer - även efter större katastrofer. Frontex bör utvecklas och förstärkas inom sitt nuvarande mandat. Regeringen anser att det är viktigt att rådet enas om förslaget till förordning om regler för Frontex sjöoperationer.

Vidare anser regeringen att ett välfungerande europeiskt asylsystem där alla medlemsstater lever upp till den gemensamma lagstiftningen och där asylsökande tas emot och får sin ansökan prövad på ett likvärdigt sätt är den viktigaste garantin för solidaritet inom EU. Samtliga medlemsstater måste ta sitt ansvar och, i samråd med UNHCR, ge skydd åt fler genom vidarebosättning. Det är även viktigt att fokusera det långsiktiga och strategiska samarbetet med transit- och ursprungsländer i ett brett och heltäckande migrationsperspektiv och att arbeta med grundorsaker till att människor väljer eller tvingas välja att fly. Partnerskap för rörlighet utgör ett viktigt och prioriterat instrument i det arbetet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Vid mötet för rådet för rättsliga och inrikes frågor den 5-6 december 2013 välkomnade medlemsstaterna arbetsgruppens arbete och de konkreta åtgärder som föreslagits för det framtida arbetet. Många medlemsstater lyfte fram behov av ökad solidaritet, inrättande av regionala skyddsprogram, ökat samarbetet med Libyen samt ursprungs- och transitländer samt vikten av att

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet antog den 23 oktober 2013 en resolution angående migrationsströmmar i Medelhavsområdet, med särskilt fokus på de tragiska händelserna utanför Lampedusa. I resolutionen välkomnar Europaparlamentet inrättandet av en arbetsgrupp i frågan. Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig om meddelandet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet är beslutat av kommissionen. Det kommer inte att beslutas av rådet eller Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen har inte motiverat meddelandet enligt subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Om meddelandet utmynnar i nya lagförslag kommer det att finnas anledning för regeringen att göra separata bedömningar av proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen. Regeringens preliminära bedömning är att flera av de förslag som nämns i meddelandet reflekterar redan pågående arbete inom EU och alltså är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Det är dock viktigt att genomgående ha i åtanke att varje medlemsstat själv ansvarar för sin gränskontroll.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen anger i meddelandet att de fortlöpande kommer att informera rådet och Europaparlamentet om genomförandet av meddelandet.

4.2 Fackuttryck/termer